

סוף זמן קריש

עש"ק ויגש
9:04

עש"ק ויחי 9:05

מאן דלא קרי קריש בענתה
בגדיו הוא כל ההוא יומא
הדרק בלוק סודי

בי"ה

מבני עיינות התאחדותנו

י"ף ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חברת יסודי התורה

פרשת ויגש

מס' שבועות טו: עד י"ז.

פרשת ויחי

מס' שבועות יז: עד י"ט.

תנ"א וא מן ליעת רב"י נחור"א
(ואו אבא לטבטימין אין ארבעת היתין)
מזכיר רבינו שליט"א בסיום ספר קידושין

ר' טבת תשס"ט

ויגש

שנה י"א גליון י"ב (תכ"ט)

פה ולב שוין ביוסף

ענייכם רואות ועיני אחי בנמימן כי פי המדבר אליכם. ואמרו במדרש וכן בירוש"י שם בלשון הקודש. ולכאורה מאי ראי' מזה שמדבר לה"ק. נראה לי לכוין בדבריהם הקדושים, דהנה בגוה שבועלם אדם שביקש בלבו איזה דבר מחבירו או שירצה לומר לו איזה דבר להוכיחו וכדומה, יאמר לו בפה מלא כן וכך הוא רצוני וכה וכה תעשה, וחבירו אף הוא ישיב אמרו על המבוקש וכן היא המדה. אכן עתה בזמנינו חדשים מקובים באו אשר בלשונות זר ישמשו בפיהם ידברו ומחשבותם בל אתם ורוח אחרת ינוסס בהם, ואם ירצה לומר לחבירו איזה דבר או להוכיחו לא יאמר לו בפי כן וכך אני ורצה וכן הוא בלבי עליך, רק בלב ולב ידברו יכחש תחת לשונו מחשבתו בפיו ידבר דברים אחרים וחבירו יבין על מה ירמוז אליו מילא וכי"כ גם הוא ישוב אמרו לו בדומה בדברי זרות קרובים לדבריו כדי שגם הוא יבין מתוכם דעתו המומתה (וחה הנקרא בלשונם פאליטיק).

והנה אמרו הלשון קולטום הלב, לומר שלוח ניתן כחה דיבור באדם יותר מכל הנבראים תחת השמים, כדי שע"י כח הדיבור יוכל להפיק זממו ומחשבתו ולא שיהי' אחת בפה ואחת בלב ודיבורו יהי' רק משפה ולחוף מבלי משים לה כוונת לב כלל. וצריך שיהי' נצרה על דל שפתו, שבכל עת אשר יפתח פיו לדבר יהי' דיבורו ומחשבתו אגודים יחד וקשורים מבלי שיצטרך לילך בסקרים וכובים בדמיונות ומשלים של הבל ורעות רוח כדי שע"י יכיר חבירו בשקרא מה צפון וטמון בלבו.

וע"ז אשתבח אישבוחי' קרא באחי יוסף ולא יכלו דברו לשלום, שלא דברו אחת בפה ואחת בלב, והוה הנקרא לשון הקודש שאינו מעורב בחול שע"י ניתן כח הדיבור והלשון באדם כנ"ל. והנה יוסף צדיקא כאשר התודע לאחיו רמו להם במאמר והנה ענייכם רואות כי פי המדבר אליכם, ר"ל אחי אל תחשבו שאני מדבר אליכם אחת בפה ואחת בלב חס ל"י לזרעי' דאבא תתן אמת ליעקב, רק תראו תבניו שאני מדבר כפי מחשבתי ותוכן לבי כי פי מדבר אליכם בלשון הקודש שלשוני ודיבורי קודש הם אמת יתגה חכי.

קדושת יו"ט

מחליפין מלבושי ישראל

כלולם נתן לאיש חליפות שמלות. יש לדקדק מאי קמ"ל קרא כלל במה שנתן להם לכל איש חליפות שמלות על שקרעו בגדיהם והוצרכו לאחרים תחתיהם, מאי קמ"ל בזה, וע"כ רמז לנו שום רמו. ע"כ נלע"ד דאחז"ל ויקר' פ"ב ובמדרש לקח טוב ר"פ ואראו בשכר שלשה דברים נגאלו שלא שינו שמם ולשונם ומלבושיהם, ועוד, בכוח שמלו עצמם, אמנם לעומת זה כל הגלויות אשר מעולם, לא נתעוררו מתחלה אלא ע"י שנתערבו בגוים ולמדו מעשיהם וזה בא להם תחלה ע"י שנדמו להם במלבושיהם ואח"כ בלשונם עד ששינו גם שמם בערה, והיינו דאחריב לבי' מקדשא בראשונה, והיינו שערור עלינו חמת המלך אחרשורש ע"י הצר הצורך המן הרע, והיינו דאחריב בית שני, ועדיין מוקד בנו עד יערה ה' רוח ממורם ויחדש לנו לב טהור לבנות בית שלישי מכוון לשבתו עולמים. וידוע כי בהמ"ק נקרא שירת כסף [שה"ש ח"ט, ורשי' שם] והי' גובהו מאה מאה, ואפי' בית ראשון שלא הי' גובהו בבנין מאה אמה מי"מ סודו הניע לשיעור הזה, כמובן ממ"ש בשפע טל

על פסוק [במדבר ז' פ"ו] עשרה עשרה הכף בשקל הקודש ע"ש, והיינו דרמו יוסף להם ע"י שבעיה לכלום נתן לאיש חליפות שמלות במלבושי נכרים ועוד ר"ת ש"ם מ"לבוש ל"שון, ע"ז יותן לבנימין בחלקו שלש מאות כסף שהם ג' בתי מקדשות הנקראים שירת כסף בגובה מאה.

תורת משה חתם סופר

קריאת שמע מתוך שמחה

ויפול על צואריו, פי רש"י ז"ל אבל יעקב לא נפל על צוארי יוסף ולא נשקו, ואמור ז"ל שהי' קורא את שמע. הקשו המפרשים מה ראה יעקב לקרות ק"ש דוקא בעת הראתו אל יוסף. ואפ"ל בהקדם מאחז"ל (ברכות ה' ע"א) לעולם ירגו אדם יצר טוב על יצר הרע שנאמר רגו ואל תחטאו. אם נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה שנאמר אמרו בלבבכם וכו', ואם לאו יקרא ק"ש וכו' ואם לאו יזכור לו יום המיתה, ובעוין יעקב (מבעל שבות יעקב) הקשה דלמה ליה כולי האי, הול"ל מיד יזכיר לו יום המיתה, שסגולתה ברורה ומועלת בודאי, ותי' כי אין העצבות טוב כדכתיב שורה אלה את השמחה זו שמחה של מצוה ואין השכינה שורה אלה מתוך שמחה, כדאמרינן (ברכות ל"א ע"ב) ובכמה דוכתי, להכי קאמר תחילה שיעסוק בתורה או יקרא ק"ש, ואם בכל זה לא יועיל אזי יזכור יום המיתה ע"כ. אמנם יע"א ע"ה כ"ז שהיה שרוי בצער והתאבל על יוסף לא שרחה עליו שכונה כאמרו"ל, לא היה אפשר לו לנצח את היצה"ר ע"י תורה וק"ש ומתוך שמחה של מצוה, והוצרך לנצחו בכוחו יום המיתה, וזה ירמוז מאמר הכתוב כי ארד אל בני אבל שאולה, היינו כי ע"י צער האבילות על יוסף שנסתלקה ממנו שכונה, הגני מוכרח לירד ממדרגתי לנצח את היצה"ר ע"י ק"ש או תורה ומתוך שמחה של מצוה ולא נשאר רק סגולת שאולה, לנצחו ע"י זכרון יום המיתה.

והנה ג' סגולות הללו הם תמידיים נוהגין בכל רגע ורגע ולא אתה בן חורין להבטל מהן, ובל"ס שיעקב אבינו השתוקק מאוד שיוכל לעבוד את השי"ת בשמחה ולנצח את היצה"ר ע"י תורה וק"ש ומתוך שמחה של מצוה, לכן ברגע שראה את יוסף ושרתה עליו שכונה, קרא ק"ש, שלא להחמיץ את המצוה כאמרו"ל מצוה באה לידך אל תחמיצנה, אולם יוסף לא היה נעצב אל אביו כי"כ כי ידע שיעקב אבינו חי ושרתה עליו שכונה כמ"ש ויהי ה' את יוסף, ע"כ לא הוצרך מעולם לסגולת יום המיתה, לכן לא קרא ק"ש בעת נראה אל אביו, כי היה דרכו מאז ומעולם לנצח היצה"ר ע"י תורה וק"ש.

דברי יואל

עיקר הקדושה תלוי ברצונו

אלה בני לאה אשר ילדה ליעקב בפרן ארם, ואצל עשו כתיב (לעיל לו, ו) ויקח עשו את נשיו ואת בניו את בנותיו וגו', אשר רכש בארץ כנען. בא ללמד הקדושה של הצדיק וההיפוך, דיעקב אבינו והאמהות אפילו בפרן ארם במקום טומאה ורשע אעפ"כ בגודל הקדושה שלהם העמידו כל התולדות שלהם צדיקים, ועשו הגם שהיה בארץ כנען אצל אברהם ויצחק העמיד רשעים וממורים, ללמד שעיקר תלוי בקדושת עצמו וממילא נמשך קדושה לבנים.

מדרש מבעלזא יו"ע

אוצר הגנוז

מתים מחולל לארץ ישראל

אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך עם עלה. - התיד"א זצ"ל מאריך בחיבורו חומת ארץ בענין העלאת מתים לארץ ישראל ויש שרצו להביא סיפאת מיעקב אבינו ויוסף הצדיק והשטטים שהעלו ארונם לארץ ישראל ועל זה כתב התיד"א כי שם שאני שהרי על פי הדבור היתה.

ואעתיק כאן משרת דברי יואל (וי"ד סימן פ"ב, אות' ו' או"ך) תחלה הביא ש"ס בבלי כתובות דף ק"א ע"א: אינו דומה קולטתו מחיים לקולטתו לאחר מיתה, ומזה נראה דע"כ איסורא ליכא, דאי הוה איסורא לא שייך לומר הלשון אינו דומה כי הוא ממש שני הפכים, דמתים הוה מצוה ולאחר מיתה אית ב' איסורא דותבואו ותטמאו את ארצו. ומ"מ אין לנו הכרעה ברורה מלשון אינו דומה, ד"ל דיש קצת טובה גם בלאחר מיתה אלא שאינו דומה כמו הטובה שיש במתים. אבל אפשר לומר ג"כ כדכונתם אין לו דמיון כלל ומש"ה אין בו עוד שום תועלת כלל.

והרמב"ם ז"ל ב"פ"ה מהל' מלכים הל' י"א הביא שם לשון הש"ס דאינו דומה קולטתו מחיים לקולטתו לאחר מיתה וסיים ע"ז דאעפ"כ גדולי החכמים היו מוליכין מיתה לא"י צא ולמד מיעקב אבינו ויוסף הצדיק. ומלשון זה משמע שדעת הרמב"ם ז"ל שיותר נראה לפרש בלשון הש"ס שאין בו שום תועלת דאי הוה סובר שיש ראי' מהש"ס שיש בזה איזה תועלת לא שייך לומר אח"כ אעפ"כ גדולי החכמים וכו' דאדרבה היא הנותנת בשביל שנראה כן מהש"ס צריך לעשות כן, ולשון אעפ"כ היא הוראה ברורה שכוונתו ז"ל שאף שלא נראה כן מדברי הש"ס יש ראי' מגדולי החכמים ומיעקב ויוסף, ובאמת אלו ה' ראי' מהש"ס אין צורך לראיות אחרות.

והרמב"ם ז"ל לא כתב שהי' מנהג בישראל להביא מיתיהם לשם שאז בוודאי היו למדין מהמנהג כי מנהג ישראל תורה הוא ומנהג עוקר הלכה, אבל לא כתב אלא מגדולי החכמים ומשמע שלא נתפשט המנהג הזה בסתם אלא שהי' מגדולי החכמים שעשו כן ואם כן אפשר שאין ללמוד מזה לכל אדם וסתם בני אדם שאין דרכם להתבונן במעשיהם והאדם יראה לעינים והי' יראה ללבב וגם האדם בעצמו אינו שם על לב ואינו זוכר כל הנשכחות מי יודע אם לא עשה באיזה פעם עבירה תמורה ר"ל שאין מועיל לזה קבורת א"י. ובפני משה על הירושלמי כתב, שהי' מכיר אותן שהובאו בהארונות וכיון שהי' מכיר אותם ידע בהם אם ראוים לכפרה זו, ובגמ' בכתובת מיירי מעולא שהי' מגדולי האמוראים ז"ל, ואי"כ בסתם בני אדם לא שמענו מאומה.

והרמב"ם ז"ל סיים ע"ז צא ולמד מיעקב ויוסף, ורש"י ז"ל כתב בפ' בשלח עה"פ והעלייתם את עצמותי מזה אתכם דלמדם דרך עצמות השבטים אבל לא בני השבטים שבכל הדורות שהיו במצרים ובוודאי היו ביניהם כמה צדיקים וקדושים, ובפרט אותן שהיו בימי יעקב היו כולם צדיקים וכל שבט לוי היו צדיקים עד לבסוף ולא למדו מיעקב ויוסף לצוות את בנייהם להביאם לא"י ואותו הדור שיצאו מצרים היו באמונה נפלאה ובמעלה גבוהה ובוודאי היו נמצאים ביניהם הרבה שלא היו חסידים על טרדם להביא את הריהם לא"י, אבל לא נעשה כן אלא ליחידים שברדו תן המה השבטים.

(המשך בעמוד ד)

היקולא דידיקיא

הרה"ק ר' רפאל מבערשיד זצ"ל
מ"ו טבת שנת תקפ"ג לפ"ק

רבי רפאל מבערשיד נולד בשנת תקי"א בערך לאביו רבי יעקב יאקיל ולאמו הצדקנית מרת פייגל. רבי יאקיל היה גדול בתורה, אך התרחק מן הרבנות והתפרנס ממלמדות. ישיבתו בבערשיד לא נמשכה זמן רב. זוגתו נפטרה על פניו בגיל צעיר, ואז נשא את רגליו והתיישב דרך קבע בהיכלו של המגיד ממעריש על התורה ועל עבודת ה'. אולם גם ימיו לא ארכו, והוא נפטר שם בערך בשנת תקכ"ו.

משחר נערותו היה הילד רפאל ירא את ה' ונהר שלא לגעת ברכוש של אחרים, אפילו מבית הוריו לא נטל שום פרוטה ללא רשות. אחד הדברים שהשפיעו עליו בילדותו היה "ספר היראה לרבינו יונה" שקיבל במתנה. הספר היה מנוקד ותחבב עליו במיוחד. פעם בלמדו בספר, הגיע אל המשפט: "אל תעמוד במקום שיש מעלה פן יגבה לבבך". הדברים עשו חריש עמוק בלב הנוער, ומאז תעב את הכבוד המדומה והיה לעובד ה' בכל לבבו.

כבן חמש עשרה שנה ה" רבי רפאל כשהתייתם גם מאביו. הוא לא רצה להנות ממתנות בשר ודם, והיה עוזר ל"מלמד" בבערשיד מולדתו, ובשכר זה היה סמוך על שולחנו. כשבגר מעט, סיעו המלמד לסווע לשייבה המפורסמת בברדיטשוב. כשחזר מן הישיבה מעוטר בכתר תורה ועבודת ה', לקחו אותו מלמד לחתן.

התקרבות לרבי פנחס מקארץ

על התקרבותו לרבו המבוקר רבי פנחס, מסופר: כי בכל פעם כשהגריש התגברות מידה רעה בליבו, היה מעיין בספר העוסק בגנות אותה מדה. פעם אחת כתוב, שמה שאדם רואה בספר הוא בבחינת "גוף", ומה ששומע מפי אדם הוא בבחינת "נשמה". מאז היה מומצא את עצמו לשמוע ותוכחה מאנשים. רבי רפאל שאף תמיד להטיב את דרכיו ומעולם לא הסתפק בקניינים הרוחניים שכבר רכש. יום אחד הגיע לבערשיד רבי פאליק, חמו של רבי שמעיריל מוועריווקא ז"ל. רבי רפאל ניגש אליו וביקש ממנו דרך בעבודת ה'. ראה רבי פאליק כי עומד לפניו אברך מבני עליה, ויעץ לו להתענות משבת לשבת ולהתמיד בתורה ללא שום הפסקה. רבי רפאל ציית ללא היסוס, אך במשך הזמן הלכו כוחותיו וכלו עד שכמעט ולא הצליח לגרום את רגליו.

באותה עת הגיעה לבערשיד יהודי שהכיר את רבי פנחס מקארץ והשיא עצה את רבי רפאל לנסוע לקארץ. כשראהו רבי פנחס, צוה עליו להפסיק מיד את התענית ואת אופן הלימוד שנהג בו. לימים, כשסיפר זאת רבי רפאל, אמר: "איאלא רבי פנחס, כמעט שהייתי יוצא מדעתי!".

אחר זמן ממושך שנהג כך, הרגיש רבי רפאל כי שוב דבק בו שמץ מהנאת האכילה, וחזר בלב דואג אל רבו. נטל רבי פנחס צלוחית יי"ש ונתן לו לשתות. מאז לא הרגיש רבי רפאל עוד טעם באכילה!

בחיר התלמידים

רבי פנחס עמד מיד על טיבו של האברך הצעיר רבי רפאל מבערשיד. הוא נהג להצביע עליו ולומר: "הביטו וראו גודל כחה של אמת! רפאל שלי היה מעשן טבק האסור בגורת המלכות, פגע בו סרדיט, ושאלו אותו: יהודי! איזה טבק אתה מעשן? הודה רפאל שלי על האמת, אף שהיה בדבר סכנת נפשות. אמר לו הסרדיט: הואיל והודית לא אענישך!".

רבי פנחס שהיה בורר את תלמידיו דיוק אחר דיוק, ראה ברבי רפאל את המיוחד שבתלמידיו. הוא היה אומר: "אף אחד אינו משיג את עומק השגותיו של רפאל שלי", "הבעש"ט אמר: השי"ת יודה לי שהעמדתי לפניו יוסלה (כוונתו היתה על הרה"ק רבי יעקב יוסף מפולנאה בעל "היתולדות") שזכה, ואני אומר: השי"ת יודה לי שהעמדתי לפניו רפאל שכזה! עבור אף אחד אינני ערב, רק עבור רפאל שלי, הוא לעולם לא יתקלקל!".

רבי פנחס צוה לרבי רפאל לצאת אל העולם ולעוררם שילמדו "שולחן ערוך אורח חיים", "ספר הישר

את רבי רפאל והלכו להקשיב לשירה. אורו פניו של רבי רפאל: "אה! זוהי ההשפלה הגונה!" פעם בבואו לברדיטשוב, נערכה לו קבלת פנים מרשימה. לפתע נעלם רבי רפאל ואינו. חיפשוהו בכל העיר, עד שמצאוהו מהלך בשוק, כשפניו מכוסות לבלי הכר, וליצני העיר מתקלסים בו...

בריחתו מן הכבוד היתה אפילו בדבר מצוה. כשבקשו לכבדו ב"סנדקאות", היה מצטער. פעם אחר להגיע לברית מילה. כשהגיע, שמע שכבר מלו את התינוק ושמן שמחה גדולה על שפטר מן הכבוד. כשהיו ממתנינים לו בחזרת השיץ, מחה ואמר: "הנני מרגיש כאילו חותכים את בשרי!".

מכיון שמידה זו נרשעה בקרב, הבחין תמיד בחסרונות עצמו, ונפשו נצרפה ונדוכה מכל סוג ושמוץ. פעם חזר עמיתו רבי שלמה מהאיסיין על דבר תורה ששמע מרבי פנחס בענין אדם שמקיים מצוות מתוך "פניות". רבי רפאל הקשיב היטב לדברים כשהוא אומר לעצמו: "מתכוונים אלי...".

אוהב ורודף שלום

אמרו חכמינו "גדול השלום שניתן לענוים". המחלוקת קיימת רק כאשר כל אחד רואה את עצמו מיוחד במעלה, אבל לגבי העונה אין מקום למחלוקת. הגדרה זו מסבירה את רדיפת השלום שהצטיין בה רבי רפאל. ימים ולילות הקדיש להשכנת שלום בין אדם לחברו ולא נרתע מלהלל שיחות מפורסות עם בני זוג כדי להשכיח שלום בית.

פעם ביקר בעיר אחת בשעתה באב, וסיפרו לו על מחלוקת גדולה המפלגת את אנשי העיר. מיד ניגש לתווך בין הצדדים. כשאמרו לו: אולי נמתין למחר, הלא תשעה באב היום, השיב: "אדרבא, הרי נשאת חנם היא סיבת החורבן, דוקא היום יש לעסוק בהשכנת שלום!" וה"י אומר: "צריך להניח כל המצוות בשביל שלא יהיה פירוד לבבות משום יהודי".

בכל אדם ראה רק את הטוב שבו ומאד הזהיר על כך לתלמידיו. כשהיה אדם קובל לפניו שפלוני ביזהו, היה מתייך ואומר: "הלא טוב מאד!".

והיה דורש: "כשאתם מבזה ומצער אותך, אליך להתחזק ולהאוב אותו יותר, משתי סיבות: א. הרי אז היצר הרע מתגבר, וזו הזדמנות להתגבר עליו. ב. ע"י אהבתך יחזור הלא למוטה, ככתוב: "כמים הפנים לפנים כן לב איש אל רעהו". גרימת צער ליהודי היא מעשה חמור ביותר וכל קדושת היהודי תלויה בוה!

רבי רפאל החזיק בביתו מלמד שלימד את בניו. כשגדלו הילדים, ביקש רבי רפאל לשכור מלמד אחר. המלמד הראשון נעלב, והחל מטיח בו גידופים. אמר לו רבי רפאל בנחת: "אוי! כל כך הרבה זמן היית אצלי ולא גילית לי שאתה כעסן כזה, הלא ברשותי תרופות נפלאות למחלתך...".

זמן רב השתוקק רבי רפאל לטלית קטן מלב שטארג בארץ ישראל. לאחר השתדלות מרובה, השיג אריג כזה שהיה עשוי מצמר של "ראשית הגז" וחוטיו נטוו בידי אנשים כשרים. הוא נתן את האריג לחייט ממקורביו, והנה אירעה טעות – החייט פתח באמצע הבד שני נקבים עבור הראש. הצטער החייט צער רב והשתמט מלחזור אל רבי רפאל. כשסוף סוף נאלץ לבוא לפניו, פרץ החייט בבכי וסיפר את שאירע. הפטיר רבי רפאל בנחת: "איך יודע בשביל מה צריכים שני חורים! האחד כמו בכל טלית קטן והשני כדי שלא אתרגו...".

כשאירע לו הפסד כל-שהו, היה אומר "מספיק שהפסדתך יד וכך, האם כדאי לקלקל כבעסי זה גם את נשמתך?!"

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לרבינו תם" ו"חובת הלבבות". וצוהו עוד, שיחזור ברבים את הדברים ששומע ממנו. אמר לו רבי רפאל: "הרי הדברים הללו הם חיי נפשי, איך אוכל להוציאם החוצה לפני אדם זר?!". הפציר בו רבי פנחס: "בבקשה ממך, אל תחשוך את לשונך, דברך יחיו את העולם!". פעם אמר לו רבי פנחס: "בידי לעשותך למפורסם גדול, אך הנני מרחם עליך...".

שנים רבות היה רבי רפאל דולה ומשקה לאחרים מתורת רבו. אחר הסתלקותו של רבי פנחס ביקשו החסידים להכתיר את רבי רפאל לרבם. הוא סרב, דעתו נטתה לדבוק בעמיתו רבי זאב מוויטומיר, שנמנה עם תלמידיו הותיקים של רבי פנחס, אך מן השמים מנעוהו מכך. למעשה היה נוסע אל כל צדיקי הדור, אבל לא כתלמיד לרב, אלא כאוהב נאמן הבא ללמוד מדה טובה. י"ג פעמים נסע אל רבי ישראל מרוזין, באמרו: "ראיית פני נשמה דאצילות מוכזת את הנפש". הצדיקים כולם שמחו לקראתו בכל עת. הם היו לומדים אלו מאלו מידות טובות ודרכים בעבודת ה' ורבות משיותיהם נרשמו בכתבי בערשיד.

הנהגה בעבודת האהבה

רבי רפאל היה מעורב עם הבריות, התנהגותו נועם מידותיו היו למופת. בעשותו בעצמו את כל מה שתבע מאחרים, היתה השפעתו רבה ותלמידיו היו כרוכים אחריו בחבלי עבודתו האהבה ורבים השיב מעוון. מכתת היה את רגליו להמציא ליהודים הגרים ביישובים את צרכיהם, החל מפרנסה, הכנסת כלה, ועד למלמדים לתינוקות של בית רבן.

חברו רבי בנימין זאב מבאלטא ז"ל התבטל לפניו והיה אומר: "בבוא רבי רפאל אצלי, אני מפנה לו את מקומי בשולחן ואת עמוד התפילה, ועדיין איני יודע אם יצאתי ידי חובתי. וכשרבי רפאל נושא את דברו, אני עוצם את עיני ומקשיב והולך" עם הדברים". פעם פנה רבי בנימין זאב ליהודי שהחה בחצר בית המדרש בשעת דרשתו של רבי רפאל, ואמר לו: "מה מעשך כאן! לך את השולחן, שם תשמע תורה חכמה ורוח הקודש!".

אוהבם שחור מוסר

רוב ימיו היה רבי רפאל נודד מישוב ליישוב ומעורר אנשים לתשובה ולמעשים טובים. הוא לא היה משמוע "חידושי תורה", אלא רק דברי התעוררות, מוסר והדרכה. בכל שבת נהג לדבר בענין קניית המידת הטובה. הנהגה זו היתה מעין "חובב" אצלו. פעם אמר: "אם הייתי רוצה לומר תורה, היו נפתחים מעיינות של חידושי תורה נפלאים, אך אני בטוח בחשיית שיהיו דברים נשמעים גם בלא תורה, כי אמירת תורה מטרתה רק למשוך את הלב שיקבלו דברי מוסר...".

ענוה וצניעות

פעם הגיע לעיר אחת, ואנשים התקבצו סביבו לשמוע מפיו דברי התעוררות. כדרכו, ישב בקצה בית המדרש, סמוך לפתח. באותו זמן בא גם החוץ עם המשוררים וערכו "חזרות" לקראת תפילת החג הקרב ובא. הנאספים עזבו

פ"ד שבט), הַאֲוֵת ח' מִן טַבַּח וְהִתְבַּיַּח מִן הוֹכֵן הֵם אוֹתוּיַת חֲנוּכָה, וּסְמֵךְ לְסַעֲדוֹת שְׁעוֹשִׂים בְּחֲנוּכָה, וְאוֹתוּיַת טַבַּח בְּגִמְטְרִיָּא מ"ד כִּמְנַיִן הַנְּרוֹת עִם הַשְּׂמַשִּׁים. יוֹשֵׁ הַבִּינִין שִׁיבּוֹת סַעֲדוֹת שְׁעוֹשִׂים בְּחֲנוּכָה שְׁהֵם רְשׁוּת כְּמִבְּרֹאֵן בְּשׁוֹלְחָן עֶרְוָה (אֲרִי' סִימֵן הַר"ע ס"ב) עִם נְרוֹת חֲנוּכָה שֶׁהֵם עֵיקֶר מִצְוַת הַיּוֹם.

וּבַפ"ע עַל פִּי מַה שֶׁהִקְשָׁה הַבֵּית יוֹסֵף (פ"ט ע"ד) לִמַּה קִבְּעוּ ח' יָמִים, דְּכִיּוֹן דְּשִׁמְן שֶׁבֶפֶךְ הָיָה בּוֹ כְּדִי הַדְּרִיק לִילָה א' נִמְצָא שֶׁלֹּא נִעְשָׂה הַנֶּס אֲלָא ב' לַיְלוֹת. וְהִירָדָן בְּבִנְיָ יִשְׁשֹׁכֵר (כִּסְלוֹ טַבַּח מֵאֲמֵר ד' אוֹת צ"א) עַל פִּי מַה שֶׁאֲמָרוּ חו"ל (שַׁבַּת כ"א): כִּשְׁנַכְסוּ יוֹנִים לְהִיכֵל טַמְאָר לֹא הִשְׁמִינִים, לֹא אֲמָרוּ נִטְמָאוּ (שֶׁלֹּא בִּמְכוּחַ) רַק טַמְאָר בְּכוֹתוֹ, וּמֵאֵל לֹאֲנִי יִשְׂרָאֵל רַק אֲתָד מְנוּחַת חֲנוּכָה שֶׁל כֶּהֱן גְּדוֹל, עַל כִּרְחֵיךְ ד' ה' עֲשֵׂתָה זֹאת לְהַסְתִּיר מֵהֶם הַפֶּךְ הַזֶּה כְּדִי שִׁיחִיד לֹנֶס, הִנֵּךְ רוֹאֵה שֶׁגַם בַּעַת הַזֶּעַם שֶׁנִּתְּנָן רְשׁוֹת הַדְּיוּנִים לִיכְנֵס הַלִּיכֵל וְהִתְהַר עַת צְרָה, הִנֵּה בְּאוֹתוֹ הַפַּעַם הַשְּׂגִיחַ הַשִּׁי"ת לְחַנּוּנָה וְהַשְּׂאִיר הַפֶּךְ לֹאֲלוֹלָה וְלֹנֶס. וְבוֹה נִמְצָא טוֹב טַעַם לְהַנֶּס שֶׁל יוֹם הָרֵאשׁוֹן, כִּי הוּא הַנֶּס הַמוֹפְלֵג יוֹתֵר מֵאֵינֶךְ יוֹמֵי, כִּי הֵנֶס דְּאִינֵךְ יוֹמֵי כִּבֵּד הָיָה בַּעַת הַרְצוֹן, מַה שֶׁאֵין כֵּן מַה שֶׁהַסְתִּיר הַשִּׁי"ת הַפֶּךְ הַזֶּה לְהַשְּׂאִירוֹ לֹנֶס ז' הָיָה בַּעַת הַזֶּעַם, הַבֵּן הַדְּבָר אֲשֶׁר ז' יוֹרֵה עַל הַשְּׂגָחָה הַמוֹפְלַגַּת אֲשֶׁר גַּם בַּעַת הַזֶּעַם יִחְכֵּה ה' לְחַנּוּנָה וְלַהֲשִׁיגוֹ, ע"ד.

וּבַפ"ט בּוֹה מַה שֶׁאֲמָרִים בְּפִיטָא, יוֹנִים נִקְבְּצוּ עַלֵי אִזִּי בִימֵי חֲשׂוּמִים, וְפִרְצוּ חוֹמוֹת מַגְדִּיל וְטַבַּח לִי בַּיָּמֵי הַשְּׂמִינִים, וּמְנוּחַת קַנְיָנִים נִעְשָׂה סָן לְשׁוֹשְׁבֵי, בְּיָי בִּנְיָה יָמֵי שְׂמֹנֶה קִבְּעוּ, וּמְנוּחַת וְרוּגִים. וְהַכּוֹנֵה כִּי בִימֵי הַיּוֹנִים מִן הַשְּׂמִינִים הִנִּיחוּ לָהֶם לְפָרֹךְ חוֹמוֹת מַגְדִּיל כִּי הָיָה שֶׁנֶּת הַזֶּעַם, וְטַמְאָר בְּכוֹתוֹ כֹּל הַשְּׂמִינִים, וְאֵם גְּבוּלָה הַסְתִּיר עוֹר הַשִּׁי"ת וּמְנוּחַת קַנְיָנִים נִעְשָׂה נֶס לְשׁוֹשְׁבֵי, נִמְצָא פֶּךְ אֶחָד שֶׁמֶן טַהוֹר שֶׁהִשְׂגִּיחַ הַשִּׁי"ת לְחַנּוּנָה, עַל כֵּן בְּנֵי בִינָה יָמֵי שְׂמוֹנָה קִבְּעוּ שִׁיר וְרוּגִים, שְׁעוֹשִׂים שְׂמוֹנֶת יָמֵי חֲנוּכָה וְכִי לֹנֶס שְׂמִירָת פֶּךְ שֶׁל שֶׁמֶן.

וּבַדָּרָךְ זֶה דָּרָךְ גַּם מִרְוֵן דו"ז וְזֶלְהָ"ה בְּדַבְרֵי יוֹאֵל (לְחֲנוּכָה אוֹת ל') לִישֵׁב קוֹשֵׁית הַבֵּית יוֹסֵף, דְּבִאֲמַת יֵשׁ הַבִּינִין מַה הָיָה כּוֹנֵת הַיּוֹנִים בּוֹה שְׂטַמְאָר כֹּל הַשְּׂמִינִים, דָּאֵם רְצוּ לְבַטֵּל מִישְׂרָאֵל מִצְוַת הַדְּלִיקַת הַמְּנוּרָה, הָיָה לָהֶם עֲצָה הַמוֹעֵלַת בְּיּוֹתֵר לְשַׁפֹּךְ אֵת כֹּל הַשְּׂמִינִים לָאֲרֵץ וְלֵאבְדֵם שֶׁלֹּא יִמְצְאוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁמֶן כֹּלֵל בְּמַה לְהַדְרִיק, וְלִמַּה הִנִּיחוּהוּ שֶׁם הָיָה סִגִי לְהוֹ בְּמַה שְׂטַמְאוּהוּ, וְמַה תּוֹעֵלַת הַגִּיעַ לָהֶם מִזֶּה שְׂטַמְאָר כֹּל הַשְּׂמִינִים. אֲלָא נִרְאֵה מִזֶּה שֶׁעֵיקֶר כּוֹנֵתָם הָיָה רַק הַכְּהִשֵׁל אֵת יִשְׂרָאֵל וְלַהֲעֵבִיר עַל דָּתָם, וְהַתְּגַבְּרוּ כִּאֵן כְּדִי לְהַרְבּוֹת טוֹמְאָה בִּישְׂרָאֵל ח"ו, וְעַל כֵּן לֹא אִיבְדוּ אֵת הַשְּׂמִינִים וְלֹא חֲמַסְהוּ מֵהֶם, אֲלָא טַמְאָר אוֹתָם דּוֹקָא וְהִנִּיחוּ אוֹתָם שֶׁם בְּלִקְוֹמָם, כְּדִי לְהַעֲרִים לְהַעֲרִים שְׂטַמְאָר וְעַל דָּתָם שֶׁהִנִּיחוּ וְרִחֲשׁוּ שְׂהוּא טַהוֹר וְיַעֲשׂוּ אֵת הָעֵבֹרָה בְּטוֹמְאָה, וְעַל דָּרָךְ זֶה יִכְנִסוּ טוֹמְאָה בִּישְׂרָאֵל ח"ו. (וְהֵאָרָן בּוֹה בְּדַבְרֵי יוֹאֵל שֶׁם אוֹת ה'). אֵךְ לְפִי זֶה יִפְלֵא אִיכֵכָה אֲפֻשֶׁר שְׁנַשְׂאָר פֶּךְ זֶה לֹא מִצְאוּהוּ, וְעִירָךְ לֹמַר שׁוֹה גּוֹפֵא הָיָה מְעִיקֶךָ הֵנֶס שֶׁהִשִּׁי"ת שִׁמְרָ אֵת הַפֶּךְ הַזֶּה בְּהַשְּׂגָחָה וּפְרִיָּת שֶׁם הַשְּׂמִינִים הֵיכָן נִעְלַם מִגִּנְדֵּךְ עֵינֶיךָ וְלֹא יִרְאוּהוּ כֹּלֵל, וְשִׁיחֵי שֶׁם בְּהִיכָל נִגַּח פְּנִיָּה לֹא נִמְצָא מִהַשְּׂתַח יְדֵיכֶם לְשַׁלּוֹת בּוֹ, הַכֵּה ה' אוֹתָם בְּסַנּוּרִים שֶׁלֹּא יִרְאוּהוּ כֹּלֵל, וְזֶה הָיָה בְּאֲמַת נֶס גְּדוֹל, דְּמִבְּרֹאֵר בּוֹה"ק (פ' רִשְׁבֵּן דף קפ"ה). כִּי לְהַנְצִיל מִבְּעֵלֵי בְּחִירָה קֶשֶׁה בְּיּוֹתֵר, וְהַעֲרִיךְ אִינּוֹן שִׁיכּוֹלוּ לְהַנְצִיל עִי"ש. וְהִכִּי נִמְיֵי שְׁהִינּוּם שְׁהִי בְּעֵלֵי בְּחִירָה הַתְּגַבְּרוּ לְטַמֵּא כֹל הַשְּׂמִינִים, בְּדָרָךְ הַטְּבַע הָיָה מִן הַנִּמְנַע שֶׁלֹּא יִרְאוּ הַפֶּךְ הַזֶּה, וְאֵף עַל פִּי כִּי עֲשָׂה הַקְּב"ה עַל גְּדוֹל לְסַמָּא עֵינֶיךָ שֶׁלֹּא יִכִּירוּ בְּפֶךְ הַזֶּה וְיִטְוִיל מֵהֶם הַבְּחִירָה שֶׁלֹּא יוֹכְלוּ לִיגַע בְּפֶךְ הַזֶּה, וְזֶה הֵנֶס הַיּוֹתֵר גְּדוֹל מֵהַכֵּל. וְלִזְהָ תִּקְנוּ חו"ל בְּנְרוֹת חֲנוּכָה שֶׁתְּהָא מִצְוַת בְּרִיאִיָּה, לְפִי שֶׁעֵיקֶר הֵנֶס הָיָה מַה שֶׁנִּסְתַּמְנוּ עֵינֶיךָ שֶׁל הַיּוֹנִים וְלֹא רְאוּ אֵת פֶּךְ הַשְּׂמֵן, לְכֵן זֶה לְעוֹמֵת זֶה צְרִיכִין דּוֹקָא לְרֹאוֹת אֵת הַנְּרוֹת. וּמוֹיֶשֶׁב קוֹשֵׁית הַבֵּית יוֹסֵף לִמַּה קִבְּעוּ חֲנוּכָה ח' יָמִים לֹא הָיָה לֹא הָיָה לֹא הָיָה נֶס, דְּאֵין הִכִּי מִמֵּי ז' מַה שֶׁנִּתְּרַבַּח הַשְּׂמֵן לֹא הָיָה נֶס ר' ז' יָמִים, אֵךְ יוֹם הָרֵאשׁוֹן נִקְבַע עַל אוֹתוֹ הֵנֶס שֶׁנֶּעְלַם הַפֶּךְ מֵעֵינֵי בְּעֵלֵי בְּחִירָה שֶׁלֹּא יִרְאוּהוּ וְלֹא יוֹכְלוּ לְטַמְאוּהוּ, ע"ד.

אָךְ זֶה לְעוֹמֵת זֶה יֵשׁ גַּם מַעֲלָה עַל צֵד הַטוֹב לְבַעֲלֵי בְּחִירָה, וְכִמּוֹ שֶׁהִבְיָא א"ז וְזִלְהָ"ה בִּיבֵיט פְּנִים (מֵאֲמֵר קְרִישִׁין אוֹת מִד) מְשַׁמְּהַ דְּהַר"ק עַל נְטִירַת צְבִי מִדִּישְׁטֶשׁוֹב יו"ע לְפִרְשׁ הַכְּתוּב (קַהֲלַת ג' ט) וּמוֹתֵר הָאֲדָם מִן הַבְּהֵמָה אֵין, כִּי עֵיקֶר הַמּוֹתֵר שִׁישׁ לָאֵדָם עַל הַבְּהֵמָה הוּא בְּחִינַת אֵין, כְּלוֹמַר שֶׁאֵם הָאֲדָם מִתְּאָוָה וְחוֹשֶׁק לְאִיָּה תְּאֹוָה וְחַפְזֵי לְעִשְׁוֹתוֹ, בִּידוּ לְשַׁבּוּר טַבְעוֹ וְלֹמַר אֵין

דְּבָרוֹת קוּדֶשׁ

מִכִּיָּךְ מִרְוֵן אֲדַמְוִיר שְׁלִיט"א

ס"ג פְּרִשְׁתַּת מוֹקֵן (חֲנוּכָה) שְׁנַת תַּשְׁס"ט ל'פ"כ
נִתְפָּרְסַם עִי"י וְעַד לְהוֹצֵאת סַפְרֵי כ"יִק מִרְוֵן אֲדַמְוִיר שְׁלִיט"א

וְיִמְנַע מִלְעִשְׁוֹתָה, אֲבָל בְּהַמָּה מַה שֶׁלְּבָה חֲפֵץ יוֹכִילָה לְעִשְׁוֹתוֹ הָיָה עוֹשֵׂי, וְאֵין בִּידָה לְהַמְנַע וְשֶׁלֹּא לְעִשְׁוֹתָה, עֲכָדָה"ק.

וּבַכ"א מֵאִיר וְזִלְהָ"ה בְּרִבְךָ מִשָּׁה (פ' תַּרְעֵי עֲמֹד ט"ז) הַרְחִיב בְּבִיאוֹר הַעֲנִין, עַל פִּי מַה שֶׁכָּתַב בְּסַפֵּר הַעֵיקָרִים (מֵאֲמֵר ג' פֶּרֶךְ ב) לְבֹאֵר מִפְּנֵי מַה בְּיִצִּירַת כֹּל הַבְּעֵלֵי חַיִּים נִאֲמַר בְּהֵם כִּי טוֹב, וּבְיִצִּירַת הָאָדָם לֹא נִאֲמַר כִּי טוֹב, לְפִי שֶׁאֵין בְּבַעֲלֵי חַיִּים שׁוֹם שְׁלִימוֹת זֹלוֹת שְׁלִימוֹת הַמְצִיאוֹת, וְלִכֵּן נִאֲמַר בְּיִצִּירַתָם כִּי טוֹב, לְרַמֵּז כִּי עִם מְצִיאוֹתָם מִיד נִשְׁלַם הַטוֹב שֶׁאֲפֻשֶׁר שִׁיחִיד בְּהֵם וְלֹא יִקְוָה בְּהֵם שְׁלִימוֹת אַחֵר, אֲבָל בְּיִצִּירַת הָאָדָם לֹא נִאֲמַר כִּי טוֹב, לְהוֹרוֹת כִּי הַטוֹב הַמְכוּוֹן בְּאֲדָם אִינוּ הַמְכוּוֹן בְּשֹׂאֵר הַבְּעֵלֵי חַיִּים, אֲבָל יִקְוָה שִׁיגִיעַ מִמֶּנּוּ טוֹב אַחֵר יוֹתֵר נִכְבֵּד, וְלֹא יִגִיעַ הַטוֹב עִם מְצִיאוֹתוֹ מִיד, אֲלָא אַחֵר שִׁיגִיעַ הַכּוֹתִינִית מִן הַכַּח אֵל הַפּוֹעֵל אִזּוּ יִגִיעַ אֵל שְׁלִימוֹת הַמְכוּוֹן בּוֹ שְׁהוּא שְׁלִימוֹת הַתְּכֵלִית, ע"כ"ו. וְעַל פִּי זֶה כָּתַב א"ז וְזִלְהָ"ה בִּישְׁמַח מִשָּׁה (פ' בְּרַשִׁית) לְבֹאֵר הַמְדַרְשׁ (וּקְרִי פִּיד ס"א) אֵם זָכָה אֲדָם אוֹמְרִים לוֹ אַתָּה קִדְמַת לְכָל מַעֲשֵׂה בְּרַאשִׁית, וְאֵם לֹאוּ אוֹמְרִים לוֹ יְתוֹשׁ קִדְמָךְ. וְהַכּוֹנֵה אֵם זָכָה אֲדָם, שְׁהוֹצִיא אֵת שְׁבִכְחוֹן אֵל הַפּוֹעֵל הַגִּיעַ לְשְׁלִימוֹת הַתְּכֵלִית, אוֹמְרִים לוֹ אַתָּה קִדְמַת לְכָל מַעֲשֵׂה בְּרַאשִׁית, שְׁהוּא מוֹקְדֵם בְּמַעֲלָה וּבְחֲשִׁיבוֹת מִכֵּל מַעֲשֵׂה בְּרַאשִׁית, כִּי כֹל הַנְּבִרָאִים נּוֹצְרוּ שְׁלִימִים בְּפּוֹעֵל וְאֵין בְּהֵם שְׁלִימוֹת אַחֵר רַק שְׁלִימוֹת הַמְצִיאוֹת, אֲבָל הָאָדָם הִכִּי נִכְבֵּד מִלּוֹם, שֶׁלֹּא נִבְרָא שֶׁלֶם בְּפּוֹעֵל אֲלָא הִגִיעַ לְשְׁלִימוֹתוֹ עַל יְדֵי בְּחִירוֹתָ, אֲבָל אֵם לֹא זָכָה, אִינּוֹן שֶׁלֹּא הוֹצִיא מַה שְׁבִכְחוֹן לְפַעֵל וְנִשְׂאָר נִעְדַר הַשְּׁלִימוֹת, אוֹמְרִים לוֹ יְתוֹשׁ קִדְמָךְ, שְׁהוֹרְגוּ שֶׁנִּבְנִיבָאֵם חֲשׁוֹב יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, כִּי לֹכֵל הַדְּבָרִים יֵשׁ לָהֶם שְׁלִימוֹת, וְהוּא אֵין לוֹ שְׁלִימוֹת, ע"כ"ו. וְהִרִי נִתְבָּאֵר מִזֶּה שֶׁכֵּל מַעֲלָתוֹ וּחְשִׁיבוֹתוֹ שֶׁל הָאָדָם יוֹתֵר מִן הַבְּהֵמָה הוּא מִפְּנֵי שֶׁאֵין בְּבַעֲלֵי חַיִּים שְׁלִימוֹת אַחֵר וְזֹלַת שְׁלִימוֹת הַמְצִיאוֹת, הָאָדָם יוֹכֵל לְהִגִיעַ בְּבְחִירוֹתוֹ שְׁלִימוֹת אַחֵר יוֹתֵר נִכְבֵּד אֵת אֱלֹהִים יֵרָא וְאֵת מְצוּתוֹתָיו שְׁמוּרֵי כִּי זֶה הָאָדָם. וְזֶהוּ הַכּוֹנֵה וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אֵין, כִּי עֵיקֶר הַמּוֹתֵר שִׁישׁ לָאֵדָם עַל הַבְּהֵמָה, הִדְּרִינוּ שִׁיחֵא מוֹקְדֵם בְּמַעֲלָה וּבְחֲשִׁיבוֹת יוֹתֵר מִן הַבְּהֵמָה, הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת אֵין, שִׁישְׁבֵר אֵת טַבְעוֹ וְיֹאמַר אֵין לְעַצֵּת יִצְרוֹ, וְיִשְׁלִים נַפְשׁוֹ בְּבְחִירוֹתוֹ לְהִיטֵי יֵרָא אֱלֹהִים רִסוּ מַרְכֵי כִי זֶה הֵל הָאָדָם, אֲבָל בְּלֹאוּ הִכִּי אוֹמְרִים לוֹ יְתוֹשׁ קִדְמָךְ בְּמַעֲלָה וּחְשִׁיבוֹת, לְאֲשֶׁר הוּא יֵשׁ לוֹ שְׁלִימוֹת בְּיִצִּירוֹתוֹ וְהֵאָדָם אֵין לוֹ שְׁלִימוֹת, ע"כ"ו.

וְנִקְדִישׁ יוֹדֵר מַה שֶׁכָּתַב מֵהַרְשֵׁ"א (ב"ב בְּתַר טו) עַל דְּבַרֵי הַגְּמָרָא בִּיקֶשׁ אִיבּוֹב לְפִטּוֹר אֵת הָעוֹלָם כּוּלוֹ בְּדִין, אֲמַר רַבְנּוּ שֶׁל עוֹלָם בְּרֹאֵת שׁוֹר פְּרוֹסוּתוֹ סוֹדְקוֹת בְּרֹאֵת חֲמוֹר פְּרוֹסוּתוֹ קְלוּטוֹת בְּרֹאֵת צִדִיקִים בְּרֹאֵת רִשְׁעִים, מִי מַעֲכָב עַל יְדֶךָ, וְמַה אֲהַרְדוּ לִיָּה חֲבָרִי לְאִיבּוֹב, בְּרֹא הַקְּב"ה יִצֵר הָרַע בְּרֹא לוֹ תְּבִלְתֵּן תּוֹרָה. כִּי אִיבּוֹב שֶׁנֶּן וְאֲמַר שֶׁהָאֵד מוֹכַרְח בְּמַעֲשֵׂי בְּתוֹלְרוֹתוֹ בְּטַבְעוֹ, וְלִזְהָ לִקֵּךְ דְּמִינֵן מַשְׁנֵי בְּרִיאוֹת הַפְּכִיִים, בְּרֹאֵת שׁוֹר הוּא מוֹכַרְח בְּמַעֲשֵׂי שִׁפְתָּה בּוֹ הַכְּתוּב תְּחִילָה בְּטַהוֹרִים, וּבְרֹאֵת חֲמוֹר שְׁהוּא הַשְּׁפֵל שְׁבַמִּינִים מַצֵּד חוֹמְרוֹ שֶׁעַל כֵּן נִקְרָא חֲמוֹר, וְהַשׁוֹר לֹא יִשׁוּבַח וְהַחֲמוֹר לֹא יִגְוֵה, לְקַבֵּל שְׂכָר אוֹ עוֹשֵׂה, כִּי כֵּן שֶׁכֵּל אַחֵר מוֹכַרְח מַצֵּד טַבְעוֹ מִיּוֹם הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ כֵּן בְּרֹאֵת צִדִיקִים וּבְרֹאֵת רִשְׁעִים שְׂכָךְ הִיּוֹ מַצֵּד בְּרִיאוֹתָם וְהֵם מוֹכַרְחִים עַל מַעֲשֵׂיהֶם, וְאֵין רְאוּיָ שִׁיקֵב לְהַחֲרִים שְׂכָר וְהַרְשַׁע עוֹשֵׂה, וְאֲשַׁדְרוּ לִיָּה בְּחִינַת שְׁהַדְּרֵב תְּלוּי בְּאֲדָם, כִּי בְּרֹא הַקְּב"ה יִצֵר הָרַע שֶׁעַל יְדוֹ נִעְשָׂה רִשְׁע, אֲבָל נִתְּנָן בִּיד הָאָדָם תְּבִלְתֵּן הָיָה תְּהוֹרָה לְבַחְרוֹ בְּטוֹב, ע"כ"ו. וְבוֹה כָּתַב א"ז וְזִלְהָ"ה בְּעֵצֵי חַיִּים (לְחֲנוּכָה אוֹת ל') לְפִרְשׁ אֲמִירוֹ שְׁעַמְדָה מְלֻכּוֹת יוֹן הָרַעֲשָׁה וְהַשְּׂחִיכִים תּוֹרְחִין וְלַהֲעִבִירִים מַעַל חֲקֵי צְרוּנִין, וְלִכְאוּרָה קֶשֶׁה הֵלֵךְ לְשַׁלּוֹן לְמַה לִי. וְיֵשׁ לֹמַר כִּיּוֹן דְּרַק בּוֹה יֵשׁ הַבְּחִירָה לְאֲדָם לְגַבּוֹר עַל יְדֵי תְּהוֹרָה, אֲבָל בְּלֹא תְּהוֹרָה הָאָדָם מוֹכַרְח בְּמַעֲשֵׂי, וְעַל כֵּן רְצוּ הַיּוֹנִים מִקְדָּם וְלַהֲשִׁיכִים תּוֹרְחִין, וְבוֹה מְמִילָא עַל יְדֵי הַהֲכַרְח אַחֵר כֵּן וְלַהֲעִבִירִים עַל חֲקֵי צְרוּנִין, ע"כ"ו.

הָאֲרִיץ אֲסוּר לְאֲכּוֹל בְּשׂוֹר, וְהָיָא פְּלֵאִי לְמַה לֹא יִהְיֶה רְשָׁאֵי לְעַם הָאֲרִיץ לְאֲכּוֹל בְּשׂוֹר שְׁהוּא כְּשׂוֹר. אֲמַנְסֵם לְפִי הָאֲמוֹר י"ל כִּי הָאָדָם הַעוֹסֵק בְּתוֹרָה יוֹדֵעַ וּמְבִינֵן שְׂכַח תְּהוֹרָה מְכַנֵּי כַח הַיִּצֵר, וּמְמִילָא עַל יְדֵי תְּהוֹרָה אִיכָא בְּחִירָה חֲפִשִׁית לְהַתְּגַבֵּר עַל הַיִּצְהָ"ר וְעַל תְּאוֹת הַבְּהֵמִיּוֹת לְמוֹת אֵין, וְבוֹה הוּא מוֹתֵר מִן הַבְּהֵמָה, וְעַל כֵּן כִּיּוֹן שִׁישׁ לוֹ יְתִירוֹן מִן הַבְּהֵמָה רְשָׁאֵי הוּא לְשַׁחֲשׂוּ בְּהַמָּה וְלֵאכּוֹל אֵת בְּשׂוֹר. אֲכָן עִם הָאֲרִיץ שְׁאִינוּ עוֹסֵק בְּתוֹרָה וְאֵין לוֹ הַכַּח לְלַחֵם עִם הַיִּצְהָ"ר וְלַהֲתַגְּבֵר עֲלָיו, אֵם כֵּן אֵין לוֹ יְתִירוֹן מִן הַבְּהֵמָה לְמוֹת אֵין, עַל כֵּן אֲסוּר לוֹ לְאֲכּוֹל בְּשׂוֹר, כִּי אֵין לוֹ עֵדִיפוֹת מִן הַבְּהֵמָה.

וְזֶהוּ בִיאוֹר דְּבַרֵי הַשְּׁלִטֵי גִיבּוֹרִים, וְטוֹבֵהוּ טַבַּח וְהוֹכֵן, הַח' מְטַבַּח וְאוֹתוּיַת הוֹכֵן הֵם אוֹתוּיַת חֲנוּכָה וּסְמֵךְ מְנוּחַת שְׁעוֹשִׂין בְּחֲנוּכָה, וְאֵם תֹּאמְרָה מִי עֲנִין סַעֲדוֹת הַלְלוּ, לִזְהָ אֲמַר וְטוֹבֵהוּ טַבַּח בְּגִמְטְרִיָּא מִ"ד כִּמְנַיִן

